

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 210
Gener 2009

QUÈ CAL SABER?

ELS PLURALS D'ALGUNS MOTS ACABATS EN *-US* O EN *-UM*

Quan les llengües romàniques adopten terminologia científica que prové del llatí, aquesta s'adapta generalment a la morfologia de la llengua d'arribada. Com que la major part del nostre vocabulari prové del llatí, fem aquesta adaptació adoptant la morfologia i l'ortografia dels mots catalans en general, perquè aquests neologismes no ens sonen tan estranys com a un parlant d'una llengua no romànica. Altres llengües, com l'anglès, no fan aquesta adaptació, i fins i tot usen les formes del plural de les llengües originàries, molt diferents de les pròpies. Així, en anglès es diu *nucleus/nuclei*, amb el plural llatí, mentre que en català diem **nucli/nuclis**, amb el plural adaptat a la nostra morfologia (l'anglès, però, en altres casos també adapta morfològicament els neologismes, com en el cas de *virus/viruses*).

En català tenim casos de mots que provenen del llatí i que conserven les terminacions *-us* o *-um*. En aquests casos, el plural català d'aquestes paraules es forma segons les regles habituals, és a dir, afegint una *essa* als mots acabats en *-um*, però no afegint res als mots acabats en *-us*. Així, el plural de **harmòni^{um}** és **harmòni^{ums}**, mentre que el de **focus** és **focus**, ben diferents dels plurals llatins corresponents.

En el cas d'alguns termes científics acabats en *-us* o *-um* dels quals l'anglès conserva els plurals originals llatins o grecs, per influència d'aquesta llengua germànica tendim a utilitzar en català també aquests plurals, sovint perquè aquests mots es fan servir en àmbits acadèmics o molt especialitzats i tendim a veure aquests plurals com una característica del llenguatge culte. Aquest ús és incorrecte, i en català hem de construir aquests plurals amb *essa*. Tres casos comuns són **locus**, **quàntum** i **filum** (en català no hem d'escriure *phylum*); per influència de l'anglès, sovint utilitzem erròniament els plurals llatins o grecs d'aquests termes, *loci*, *quanta* i *phyla* (o *fila*), respectivament, que no s'han d'usar en català, sinó que cal emprar **els locus**, **els quàntums** i **els filums**.

Web de QUÈ CAL SABER?
<http://www.iecat.net/scb/saber.htm>